

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA

VOL. III

Kentucky • Louisiana • Maine • Maryland
Massachusetts • Michigan • Minnesota • Mississippi

FERDINANDO FREGA ✦

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA — VOL. III

L'ORÉAL THROUGH GILLETTE · 08

*Kentucky, Louisiana, Maine, Maryland, Massachusetts,
Michigan, Minnesota, Mississippi. Þriðji áfangi ferðarinnar
yfir Ameríku, frá Ohio-dalnum niður í óshólmana.*

Kaflí núll – sameiginlegur inngangur

*Þessi upphafskaflí er sameiginlegur öllum sex bindum
ritraðarinnar Women of the United States. Hann birtist hér í
heild sinni en er felldur saman svo að lesa megí ritröðina í
samhengi án endurtekninga.*

KAFLI NÚLL

Hér er heimurinn ekki landsvæði: hann er endimörk.
Norðurpóllinn býður engan velkominn, fyrirgefur ekkert, gefur
ekkert svigrúm fyrir mistök. Hvítan ríkir sem alger máttur, þögul
og minnislaus. Hitastigið er ekki veðurfræðileg upplýsing: það er
rándýr. Nóttin varir mánuðum saman, kremur hugsanirnar,
afmyndar útlínur fólks, gleypir viljann.

Samfélögin eru fá, lítil og lokuð. Inúítar, júpíkar og aðrar
heimskautaþjóðir búa þar sem enginn myndi velja að vera. Hér er
hver einstaklingur nauðsynlegur til að hópurinn lifi af. Ef þú gerir
ekki gagn verður þú byrði. Og þeir sem verða byrði hverfa inn í
þögnina, inn í snjóinn, inn í rökvísi umhverfis sem gefur engan
afslátt.

Rannsóknarstöðvarnar bæta við annars konar kulda: kulda valdastigans. Hér er kona sjaldséð, frávik sem verður að aðlagast eða bugast.

Á þessum stað er hugtakið „hvarf“ ekki til. Þar er aðeins hvítan sem þurrkar allt út.

Inúíta- og júpíkakonur

Stúlkan á heimskautinu er ekki dekruð: hún er búin undir lífið. Hún lærir snemma að þola kuldann, myrkrið og hungrið. Hún verður að gera ættinni gagn, því hér er sjálfsmyndin ekki persónuleg. Hún er hlutverk. Konan ber byrðar fjölskyldunnar og samfélagsins: mat, eld, börn, skinn, umönnun. Enginn talar um réttindi. Enginn talar um viðkvæmni. Þunglyndið er til, en það á sér ekkert nafn. Ofbeldið er til, en það á sér engin vitni.

Konan á rannsóknarstöðvunum

Menntuð, fær, vön aga. Hún kemur sem rannsakandi, tæknimaður og læknir. Hún kemst fljótt að því að norðurljósið spyr ekki um prófgráður. Hér gildir aðeins andlegt þol. Karlkyns valdastigar drottna yfir henni og hvert merki um veikleika er túlkað sem veikleiki. Þetta er umhverfi þar sem styrkur nægir ekki: það þarf ýtrustu sjálfstjórn.

Vestræna „aðkomukonan“

Hún er alin upp í frelsi og kemur í þeirri trú að hún geti sigrað kuldann. En staðurinn brýtur hana: einsemdin, örmsá rýmin, endalaus þögnin. Stöðvarnar eru ekki samfélög, þær eru vélbúnaður. Og kona inni í vélbúnaði sem karlar hönnuðu verður að berjast til að hverfa ekki.

Ferðin á heimsenda

Nágranni minn, Antonio, kallaður Nino, hafði árum saman talað um Nordkapp, miðnætursólina, mánuðina án myrkurs. Þetta var draumur sem hann geymdi í vasanum, eins og eitthvað ómögulegt. Einn morgun í maí hringdi ég dyrabjöllunni hjá honum og sagði aðeins þetta: „Pakkaðu niður í tösku. Ég kem aftur eftir klukkutíma. Við komum heim eftir 30 daga.“ Hann horfði á mig, undrandi, glaður. Konan hans spurði áhyggjufull hvað við ætluðum okkur. „Að elta draum,“ svaraði ég.

Við settumst inn í bílinn. Eiginkonur okkar horfðu á okkur eins og við værum gengnir af göflunum. En þessi ferð var raunveruleg. Nino var strax fullur af spurningum. „Hvert erum við að fara? Hvað á ég að taka með mikla peninga?“ „Slakaðu á,“ sagði ég við hann. „Við verðum komnir eftir 54 tíma. Bara 5.000 km. Við erum á nýja Range Rovernum. Njóttu ferðarinnar.“

Á 300 km fresti þurfti ég að stoppa: hann, tólf árum eldri en ég, hafði sinn eigin takt. Ég var með vatn og drykki; hann var með kaffi og líkamlegar þarfir. Og því lengra sem við fórum, því meira talaði hann um líf sitt. Hluti sem ég hefði aldrei fengið að vita ef ekki hefði verið fyrir þennan endalaus veg.

Tveir karlar einir í bíl, alltaf að tala um konur. Hann hafði aðeins kynnst konunni sinni. Ég hló. Ég róaði hann: „Við erum alveg eins.“

Hann spurði mig hvernig ég færi að því að halda geðheilsunni eftir 60 tíma akstur. Ég sagði honum frá Rússlandi, þegar ég ók 51 klukkustund, 22 ára gamall, til að hitta konu sem ég hafði aldrei hitt. „Vegalengdir eru ekki takmörk,“ sagði ég við hann, „þær eru afsakanir. Ég hef aldrei átt neinar.“

Koman inn í hvítuna

Við komum inn í Noreg. Gistiheimili við veginn. Þar ætluðum við að skilja bílinn eftir og halda áfram á sleða.

Leiðsögumaðurinn var dúðaður, óræður. Þegar hún tók af sér gleraugun komst ég að því að þetta var kona. Norsk kona, þögul, hreinskiptin, ísköld. Nino í miðjum sleðanum, hún fremst, ég, 190 cm, aftast.

Það var enn hjart. Úrið sýndi tímann, en það sagði mér ekki hvort það var nótt eða morgunn. Það var miðnætursól. Við vorum komnir á Nordkapp.

Nino grét. Hann faðmaði mig. Ég sagði hlæjandi við hann: „Farðu varlega... fólk gæti haldið að við séum hommar.“ Við hlógum, en við vorum á heimsenda.

Svo kom frostið: -52°C .

Inn í hið sanna heimskautaland

Þau fóru með okkur í málmgám til að skipta um föt. Afar þungir, fóðraðir gallar, lokaðir með flóknum rennilásur.

Ég borgaði fyrir leiðsögukonuna. Nino var skilinn eftir í snjóhúsi með nokkrum körlum; ég var skilinn eftir í öðru hjá fjölskyldu: gömlum manni, milli sjötugs og áttræðs, og þremur konum á aldrinum 30 til 50 ára.

Þetta var lokaður heimur. Einfaldur. Harðneskjulegur.

Maðurinn hélt sig til hliðar. Konurnar héldu taktinum. Og klósettið var hóll fimm metrum frá snjóhúsinu: kúkurinn fraus áður en hann náði til jarðar. Fyrsta pissið mitt varð að gulri heimskautastjörnu. Þannig heilsaði Norðrið mér.

Miðaldra konan, Magi, talaði svolitla ensku. Hitt voru bendingar, augu, hendur. Tungumál kuldans.

Þegar ég vissi ekki hvernig ætti að nota gallann snerti hún, umhugsunarlaust, klofið á mér til að sýna mér falinn rennilás. Það var engin illgirni, engin vandræði: aðeins notagildi. Að lifa af.

Dagarnir þrír í snjóhúsinu

Þau komu með mat. Reyktan fisk, hráan fisk, þorskalifur, hvalkvið. Og hákarlakúlur. Það var ekkert val. Það var enginn annar kostur. Það var það sem náttúran gefur.

Svo drakk ég: rauðan vökva. Ég hélt að þetta væri vín. Það var síað, soðið og sætt hvalablóð. Ég drakk það. Það gaf mér kraft sem ég hafði aldrei fundið áður. Frumorku. Ég hélt að þetta væri kókaín. Nei. Það var Norðrið að fara inn í líkamann.

Konurnar fylgdust með mér. Gamli maðurinn fór á veiðar. Ég hvíldi mig og drakk blóð. Þrír dagar án síma, internets, tölvu, án Nino. Bara ég og þær.

Það var engin nótt. Aðeins ljós, eldur, ís og andardráttur.

Konurnar þrjár lögðust til svefns. Ég leitaði mér að stað. Sú yngsta lyfti handleggnum og gaf mér merki um að koma nær. Þær sprungu úr hlátri. Ég skildi það ekki. Þær sögðu að ég væri „jólin“ þeirra.

Þeirra leið til að segja að ég hefði verið tekinn í hópinn.

Ég reyndi að gefa þeim svolítið af peningum til að þakka fyrir mig. Þær neituðu. Þær vildu bara faðmlag. Og nokkur orð á kalabrísku til að finnast þær nær mér.

Þar skildi ég gildi sannra gjafa: þeirra sem hvorki er hægt að kaupa né selja.

Kveðja leiðsögukonunnar

Eftir þrjá daga kom leiðsögukonan. Hún talaði við konurnar þrjár í klukkutíma. Ég var úti. Ég skildi ekki hvað þær sögðu. Það kom mér ekki við. Það var þeirra tungumál, þeirra heimur, þeirra lög.

Í gámnum, meðan ég var að afklæðast, kom leiðsögukonan inn. Forvitin. Hreinskiptin. Norræn. Hún faðmaði mig fast. Hún kyssti mig. Húðin var hvít sem mjólk. Augun blá eins og ágústhiminninn.

Hún bað mig að taka sig með. Hún hefði gert hvað sem er til að komast burt úr þeim heimi.

Ég brosti af virðingu. Ég gat það ekki. Ég hefði ekki átt að gera það.

Ég skildi aðeins eftir eitt loforð handa henni: „Ef þig vantar eitthvað, skrifaðu mér bréf. Ég skal hjálpa þér.“ Hún neitaði meira að segja peningunum. Hún var falleg kona, en einmana. Einsemd sem sést ekki úr fjarlægð. Einsemd sem kuldinn fyrirgefur ekki.

Heimferðin

Við fórum að sækja Nino. Hann var himinlifandi. Hann vildi ekki fara heim. En ég átti stefnumót við konuna hans.

Hann sagði öllum frá dögnum sínum þremur. Ég þagði. Ég deildi aldrei neinu með manninum. Aðeins með pappírnum.

Og þannig, meðan Nino sneri aftur til síns heims, var ég þegar á leið til annars. Annar áfangastaður. Annar fundur.

Velkomin.

Eftirmáli

Norðrið tekur þig ekki: það breytir þér. Og það skilar þér aldrei

heilum til baka. Karlar koma á norðurpólinn í leit að ljósi, þögn, ljósmyndum, draumum. Konur verða eftir til að lifa af.

Karlar segja frá því sem þeir hafa séð. Konur þegja um það sem þær hafa reynt.

Karlar snúa heim. Konur verða eftir. Þær verða eftir í kuldanum, í húsum úr snjó, í þögnum sem enginn heyrir. Þær verða eftir til að halda uppi samfélögum sem hampa þeim ekki. Þær verða eftir til að vernda börn, gamalmenni, ókunnuga. Þær verða áfram ósýnilegar.

Ég tók aðeins eina minningu með mér þaðan: fallega, ótrúlega fallega konu, en eina. Ekki í rómantískum skilningi. Í mannlegum skilningi. Í harmrænum skilningi.

Hugleiðing

Norðrið drepur ekki líkamann. Það drepur nærveruna. Og það sem eftir verður er hvítt: staður þar sem konur lifa og hverfa á sama tíma.

Þess vegna skrifa ég. Vegna þess að öfgafullir staðir segja ekki sína eigin sögu. Og þeir sem ferðast um þá hafa ekki efni á þeim munaði að þegja.

Ekki ég. Ekki ég. Landið mitt ól mig, og heimurinn tekur á móti mér ekki sem gesti, heldur sem einum af fjölskyldunni.

Úr algerri hvítu Norðursins steig ég niður í algera ringulreið Bandaríkjanna.

BANDARÍKI NORÐUR-AMERÍKU

Ómögulega verkefnið

Að vinna í átján ár fyrir bandarískt fyrirtæki gefur þér nokkuð sem ekkert annað fyrirtæki í heiminum getur gefið: vinnumenningu, verkferla, skýrt hlutverk og gildakerfi sem er ekki kenning – heldur dagleg framkvæmd. Þeir útskýra það ekki fyrir þér; þeir byggja það upp í þér. Og þeir gera það án þess að biðja þig um leyfi.

Ég var á skrifstofunni í New York þegar mér var boðið starf sem mig hafði aldrei órað fyrir. Ekki stöðuhækkun. Ekki flutningur. Tilraun.

Leynilegt verkefni, sett á laggirnar til að prófa líkan af mannlegum samskiptum innan Bandaríkjanna. Þeir höfðu ekki valið stjórnendur, sálfræðinga eða þjálfara. Þeir höfðu valið fólk með ákveðna gerð af reynslu úr raunheiminum. Og nafnið mitt kom upp – þótt ég hefði verið í sölu í átján ár. Þeir horfðu ekki á stöðuna: þeir horfðu á hugann.

Prófið var einfalt að útskýra og afar erfitt að ljúka:

að heimsækja 50 ríki Bandaríkjanna á einu ári, velja borgirnar sjálfur og dvelja að minnsta kosti viku í hverri.

Síðustu tvær vikurnar yrðu skyldufrí. Þeir myndu greiða allan kostnað. Ég þurfti bara að lifa, fylgjast með, skilja og skila skýrslu hvern mánudag. Mannlegri, þurri, nákvæmri frásögn.

Ég skrifaði undir samninginn. Ég lét vita heima. Þau spurðu einskis. Þau vildu bara vita hvort mánaðarbirgðirnar væru komnar. Ég stóð frammi fyrir heilu ári í Ameríku. Þau stóðu, eins og alltaf, frammi fyrir næsta mánuði.

Til öryggis voru launin mín lögð beint inn á bankareikninginn minn á Ítalíu. Það var kurteisleg leið til að segja við mig: „Ekki gera neina vitleysu. Lifðu á því sem þú hefur. Sjáum hver þú ert í raun og veru.“

Það var ekki fyrr en fimmtán árum síðar sem ég fékk aðgang að upprunalegu skýrslunum mínum, greiningunum og gögnunum sem þeir höfðu safnað um mig. Þaðan er þessi bók sprottin. Ég fékk leyfi til að gefa hana út, með einu skilyrði: að nefna aldrei fyrirtækið sem pantaði hana.

Það skiptir ekki máli. Þessi saga fjallar ekki um vörumerki. Hún fjallar um mann í landi sem er ómögulegt að skilja nema maður upplifi það sjálfur.

Byrja ég á fjarlægasta staðnum?

Rökrétta valið var að byrja á jaðrinum, ekki í miðjunni. Af tveimur einföldum ástæðum:

1. Ég kom beint úr tilrauninni: skýr hugsun, hámarksathygli.
2. Með því að byrja á ystu mörkum gæti ég leiðrétt stefnuna og lokið ferðinni hreint.

Ég þurfti ekki að byrja í Boston eða Chicago. Ég varð að byrja við landamæri. Á stað sem var Ameríka aðeins á pappírnum.

Ég valdi Juneau, höfuðborg Alaska. Einangraða. Aðeins hægt að komast þangað með bát eða flugvél. Borg sem tilheyrir engum. Fullkominn staður til að byrja.

Að nýta úrræðin sem best

Áður en ég lagði af stað gerði ég það sem Bandaríkjamaður virðir umfram allt: ég skipulagði mig eins og fagmaður, ekki eins og

ferðamaður.

Ég hringdi í þrjú af vinsælustu flugfélögunum, þau sem hafa stærstu innanlandsleiðakerfin. Á innan við klukkutíma keypti ég hefti með fimmtíu innanlandsflugum með 60% afslætti.

Engin tímamörk. Engin takmörk á dögum. Engar hömlur. Aðeins eitt skilyrði: að nota þau innan árs.

Ég gerði það sama við hótélkeðjur, Uber-leigubíla og bílaleigur og útbjó síðan almennilega áætlun um áfangana, aðferðirnar, en ekki tímasetningarnar.

Ég var tilbúinn.

Þetta var fyrsti raunverulegi sigurinn minn. Fyrsta merkið um að ég kynni að koma mér áfram. Ameríka umbunar þeim sem framkvæma, ekki þeim sem bíða.

Þegar fyrirtækið sá færsluna gerði það það sem bandarísk menning gerir alltaf: það kannaði áreiðanleikann.

Gat ég ráðið við heilt ár af stöðugum ferðalögum? Gat ég tekist á við óvæntar upptakur, vegalengdir og neyðartilvik? Var ég sjálfstæður?

Þess vegna gekk ég, áður en ég fór, frá öðru mikilvægu atriði:

Ég sá til þess að ég hefði mánaðarlega úttektarheimild upp á að minnsta kosti 100.000 dali á kreditkortinu mínu.

Það var ekki ætlað til eyðslu. Það var ætlað til að sýna að við gætum haldið utan um þetta. Bandaríkjamenn hugsa svona: ef þú hefur ekki sjálfræði hefurðu ekki frelsi. Og ef þú hefur ekki frelsi er ekki hægt að meta þig.

Frá þeirri stundu var verkefnið ekki lengur úthlutun. Það var köllun.

OG NÚ FERÐUMST VIÐ FYRIR ALVÖRU

Alaska er hluti af Bandaríkjunum aðeins landfræðilega. Það er annar heimur.

Það er staðurinn þar sem konur hverfa sporlaust. Þar sem kæra kemst aldrei á leiðarenda. Þar sem borgirnar eru aðeins siðmenntaðar eyjar í miðri villtri heimsálfu.

Juneau var fyrsta prófið mitt: höfuðborg án vegar sem tengir hana við restina af landinu. Bútur af Ameríku sem líður ekki eins og Ameríka.

Hér byrjaði ég að skilja eitt: ferðin yrði ekki landfræðileg. Hún yrði mannleg.

HLUTI 1 (I. bindi)

Alabama – Alaska – Arizona – Arkansas – Kalifornía – Colorado – Connecticut – Delaware – Flórída – Georgía

HLUTI 2 (II. bindi)

Havaí – Idaho – Illinois – Indiana – Iowa – Kansas – Kentucky – Louisiana – Maine – Maryland

HLUTI 3 (III. bindi)

Massachusetts – Michigan – Minnesota – Mississippi – Missouri – Montana – Nebraska – Nevada – New Hampshire – New Jersey – Nýja-Mexíkó

HLUTI 4 (IV. bindi)

New York – Washington

HLUTI 5 (V. bindi)

Norður-Karólína – Norður-Dakóta – Ohio – Oklahoma – Oregon
– Pennsylvanía – Rhode Island – Suður-Karólína

HLUTI 6 (VI. bindi)

Suður-Dakóta – Tennessee – Texas – Utah – Vermont – Virginía
– Vestur-Virginía – Wisconsin – Wyoming

KENTUCKY

Kentucky er ríki sem er til í tveimur víddum: á yfirborðinu kolanámur, viskí, hestar og grænar hæðir; í djúpinu hins vegar ævafornt fátækt, einangruð samfélög, ströng trú og fá tækifæri.

Þetta er land sem er ekki lengur sveit en er ekki enn orðið nútímalegt. Í lausu lofti. Hægfara. Þreytt. Og þegar land hangir í lausu lofti eru það konurnar sem halda því uppi.

Í Kentucky hverfur kona ekki vegna einhvers atburðar. Hún hverfur vegna félagslegs arfs sem hefur krafist þess í kynslóðir að hún fórnir sér. Fjölskylda, börn, ótrygg vinna, kirkja, nágrenni, vandamál annarra: allt hvílir þetta á herðum þeirra. Fjarvera hennar er ekki hávaði. Hún er þyngd.

Konan frá gömlu námusvæðunum – 41

árs

Kolin byggðu Kentucky og eyðilögðu það. Námur loka, karlar missa vinnuna, fíkn í efni eykst, fátæktin breiðist út.

Konurnar hér halda uppi því sem eftir stendur. – eiginmenn án vinnu – börn alin upp í gremju – afar lág laun – ofskammtar sem bitna á vinum og ættingjum – samfélög að þrotum komin.

Þær vinna í verslunum, skólum, þjónustufyrirtækjum og við stuðningsstörf. Þær gera allt það sem brotin efnahagskerfi gera ekki lengur.

Fjarvera hennar er félagsleg: ef hún væri ekki til sem kona myndi ríkið hrynja. En enginn viðurkennir hana.

Konan í Derby-kappreiðunum og hrossaræktinni – 36 ára

Kentucky er frægt fyrir hestana sína og Derby-kappreiðarnar. Á bak við þessa glæsilegu mynd er her kvenna sem moka hesthús, sinna dýrunum, vinna á morgunvöktum og vinna fyrir hlægileg laun.

Glæsileikinn er að framan. Svitinn er að aftan.

Fjarvera hennar er efnahagsleg: án hennar virkar greinin ekki, en hún er áfram tannhjól sem almenningur og stjórnámálamenn hunsa.

Konan sem trúin heldur fanginni – 48 ára.

Í mörgum sýslum Kentucky hefur kirkjan meira vald en ríkið.

Kona verður að vera: – móðir – eiginkona – siðferðileg fyrirmynd – virðuleg nærvera – hlýðin samfélaginu.

Hún getur ekki stigið út úr hlutverki sínu. Hún getur ekki fundið sig upp á nýtt. Hún getur ekki látið í ljós efa eða viðkvæmni.

Fjarvera hennar er menningarleg: hún tilheyrir ekki sjálfri sér. Hún tilheyrir trúarfrásögn staðarins.

Konan í láglau nastörfunum – 29 ára

Kentucky þrífst á illa launuðum störfum. Og þau störf eru öll kvennastörf.

Gjaldkerar, þjónustustúlkur, ræstingakonur, starfskonur á hjúkrunarheimilum, aðstoðarkonur í skólum. Líf sem eyðast í ótryggum vöktum, dýru bensíni, börnum sem þarf að ala upp og engum framtíðarhorfum.

Fjarvera hennar er efnahagsleg og andleg: hún sér enga leið út og enginn býður henni hana.

Eftirmáli – Kentucky

Kentucky er mósaík af hefð, fátækt, trú og erfiðleikum. Konurnar eru hryggjarstykki þess. Og einmitt þess vegna verða þær ósýnilegar.

Fjarveran hér er sameiginlegur vani. Lífsmáti. Röng hversdagsleg venja sem er aldrei dregin í efa.

Hugleiðing – Kentucky

Hvert ríki sýnir ólíka hlið fjarverunnar. Kentucky sýnir þá sem sprettur af efnahagshruni og hefð sem ríghaldið er í fortíðina.

Hér heldur konan uppi öllu sem karlarnir hafa misst, öllu sem trúin þvingar fram, öllu sem fátæktin festir í sessi.

Hún er sterki hlekkurinn, en komið er fram við hana eins og veika hlekkinn.

Og einmitt þess vegna á þetta ríki heima í bindinu: til að sýna hvað gerist þegar samfélag leggur allt á herðar kvenna og lætur svo eins og það sé eðlilegt.

LOUISIANA

Louisiana er ríki harðra andstæðna. Það er menning, tónlist, saga, matargerð, andlegt líf og sjálfsmynd. En það er líka fátækt, óstöðugleiki, fíkn, kynþáttamisrétti, eyðileggjandi fellibyljir, óskipuleg stjórnmal og brothætt félagskerfi.

Þetta er staður þar sem fegurð og ljótleiki búa hlið við hlið, í ójafnvægi. Allt hér hefur tvær hliðar: New Orleans er hátíð og áfall, Baton Rouge er stjórnmal og hnignun, og sveitasóknirnar eru samfélag og einangrun.

Konan í Louisiana hverfur ekki fyrir tilviljun. Hún hverfur vegna þess að hún er eina stöðuga manneskjan í óstöðugu landi. Og þessi stöðugleiki gengur af henni.

Fjarvera hennar er afleiðing þriggja þungra þátta: – rótgróin fátækt

– ***náttúruhamfarir sem koma aftur og aftur***

– harðneskjulegt menningarlegt feðraveldi.

Hér stjórna konur fjölskyldum, hverfum, heilu samfélögunum. Og meðan allir aðrir koma fram í ljósið dofna hún burt.

Konan frá New Orleans – 35 ára

New Orleans er tónlist, hátíð, ringulreið og saga. En hún er líka ein flóknasta og erfiðasta borg landsins.

Konan sem vinnur hér lifir á þremur vígstöðvum samtímis: – ágang ferðamennska – ofbeldi í borginni – óstöðugt efnahagslíf

Vinnur á: – börum – hótélum – veitingastöðum – í skoðunarferðum – í opinberri þjónustu – við lifandi tónlist – í næturlífinu

Skyldubros. Lág laun. Há leiga. Þungir viðskiptavinir. Þreytandi vinnutími.

Fjarvera hennar er siðferðileg: borgin notar orku hennar og skilar henni úrvinda.

Allir vilja „töfra“ New Orleans. Enginn borgar þeim sem skapa þá.

Afrísk-bandaríska konan í fátæku sóknunum –

42 ára Utan New Orleans liggur Louisiana sveitanna og fátæktarinnar. Lítil hús, veikir skólar, lágmarkspjónusta og hlægileg laun. Afrísk-bandaríska konan gegnir hér þremur hlutverkum samtímis: – verkakona – móðir – félagsleg stoð samfélagsins.

Hún vinnur hvar sem hún getur: – á hjúkrunarheimilum – í smáverslunum – í eldhúsum skyndibitastaða – við ræstingar – við óformlega umönnun.

Án hennar virkar samfélagið ekki. Samt býr hún við lág laun, langvarandi streitu, litla heilbrigðisþjónustu og stöðuga nærveru heimilisofbeldis.

Fjarvera hennar er söguleg: hún á rætur í sama kerfi og hefur í kynslóðir alltaf sett hana neðst í samfélagsstigann.

Konan sem lifir af fellibyljina – 39 ára

að aldri

Í Louisiana er ekkert til sem heitir „stöðugt“ líf. Fellibyljir breyta öllu: heimili eyðilögð, störf töpuð, fjölskyldur sundraðar, minningar glataðar.

Konan er sú sem: – kemur börnunum í burtu – bjargar skjölunum – þrífur húsið sem vatnið flæddi inn í – byrjar frá grunni – annast

tryggingar sem borga seint eða aldrei – heldur ró í fjölskyldunni meðan hún sjálf hrynur innra með sér.

Fyrir karla er endurreisnin líkamleg. Fyrir konur er hún sálræn. Ár eftir ár.

Fjarvera hennar er umhverfisleg: hver stormur tekur hluta af orku hennar, þar til næstum ekkert er eftir. Enginn bætir henni það.

Konan sem ber þungar hefðir – 51 árs

Louisiana þrífst á sterkum, rótgrónum, næstum heilögum hefðum.

Kona verður að vera: – hin fullkomna móðir – manneskja heimilisins – hornsteinn stórfjölskyldunnar – nærvera í kirkjunni – umönnunaraðili gamla fólksins – leiðsögn þeirra litlu – burðarvirki alls.

Þetta er ævafornt hlutverk, aldrei uppfært.

Hún getur ekki hafnað beiðnum fjölskyldunnar. Hún getur ekki svarað fyrir sig. Hún getur ekki sagt „nei“. Hún getur ekki hugsað um sjálfa sig án þess að fá samviskubit.

Fjarvera hennar er menningarleg og tilfinningaleg: hún er svo upptekin af því að styðja alla að hún hverfur frá sjálfri sér.

Eftirmáli – Louisiana

Louisiana er blanda af fegurð og ógrónum sárum. Og í miðri þessari hversdagslegu ringulreið halda konurnar öllu saman: fjölskyldunni, vinnunni, samfélaginu, hefðunum, tilfinningalegri afkomu.

Fjarvera þeirra er þversögn: því meira sem þær gera, því minna sjást þær.

Louisiana þurrkar ekki út konur með einu afli. Hún þurrkar þær út með þúsund litlum, daglegum öflum: fátækt, fellibyljum, ferðamennsku, kynþáttasögu, fjölskylduhlutverkum, skorti á stuðningi.

Þetta er hæg, djúp, þögul útþurrkun.

Hugleiðing – Louisiana

Hvert ríki sýnir ólíka mynd fjarverunnar. Louisiana sýnir þá sem stafar af: – náttúruhamförum – félagslegum hamförum – fjölskylduhamförum.

Þetta er ríkið þar sem konan lifir af fyrir alla, en enginn lifir af fyrir hana.

Þetta er ríkið þar sem áfallið verður að vana og vaninn verður að sjálfsmynd.

Louisiana sýnir að fjarvera kvenna er ekki bara fátækt eða réttindaleysi. Hún er líka þreyta svo djúp að enginn tekur eftir henni lengur.

Og þess vegna skiptir þessi kafli sköpum: til að minna á að á bak við hvert póstkort frá New Orleans er kona sem heldur á einhverju sem heimurinn sér ekki.

MAINE

Maine er eitt fegursta og hrjúfasta ríki Ameríku. Endalausir skógar, kaldar strendur, vitar, fiskiþorp og ómælisþögn. Þetta er rómantískt land aðeins fyrir þá sem heimsækja það. Fyrir þá sem búa þar er það hrein einangrun.

Íbúarnir eru fáir, vegalengdirnar langar, veturnir standa mánuðum saman, tækifærin eru fá. Maine ræðst ekki á þig: það

étur þig upp.

Konurnar hér hverfa af þremur ástæðum: – landfræðileg einsemd – ótrygg árstíðabundin störf – lítil samfélög sem kæfa allar breytingar. Þetta er ríki þar sem náttúran drottarnar og manneskjan aðlagast. Alltaf. Of mikið.

Konan í Maine fellur ekki vegna áfalls. Hún fellur vegna endurtekningar.

Konan í fiskiþorpunum – 39 ára

Strönd Maine lifir á fiskveiðum: humri, þorski, stuttum vertíðum og erfiðisvinnu.

Konan hér sér um allt sem báturinn sér ekki um: – skipulagningu – net sem þarf að gera við – sölu – bókhald fjölskyldunnar – fjölskylduna – heimilið – skyndileg neyðartilvik.

Hafið er fallett úr fjarlægð. Í návígi er það miskunnarlaus húsbóndi.

Fjarvera hennar er bæði efnahagsleg og líkamleg: hún lifir í grein þar sem tekjurnar ráðast af veðri, vertíð og heppni. Og þegar vertíðinni lýkur lýkur líka örygginu.

Konan sem lifir í langa vetrinum – 52

ára

Maine að vetri er veggur: snjór, frost, myrkur, endalaus þögn.

Inni í landi – Millinocket, Greenville, vatnasvæðið – horfast konur í augu við: – mánuði án raunverulegra félagslegra tengsla – hættulega vegi – einangruð heimili – litla heilbrigðisþjónustu – útbreitt skammdegisþunglyndi – fjarlægð frá nauðsynlegri þjónustu

Ef hún er veik bíður hún. Ef hún þarf lækni keyrir hún klukkutímum saman. Ef hún hrynur tilfinningalega sér enginn hana. Fjarvera hennar er landfræðileg: hún hverfur af því að hún er fjarri öllu.

Konan í árstíðabundnu störfunum – 28 ára

Á sumrin springur Maine út: ferðamennska, gistiheimili, veitingastaðir, siglingar.

Konan hér vinnur sleitulaust: – þjónar – þrífur – eldar – tekur á móti – stjórnar – tekur til.

Þetta er erfið, illa launuð, ótrygg vinna. Hún stendur í þrjá mánuði, svo ekkert.

Hún fer úr ströngum vinnutörnum í tómar vikur. Úr peningum sem streyma hratt inn í mánuði þar sem hún reynir að lifa af.

Fjarvera hennar er efnahagsleg: hún lifir alltaf á milli tveggja árstíða en tilheyrir hvorugri.

Konan í litlu samfélögunum – 46 ára

Smábæirnir í Maine eru lokuð samfélög: allir vita allt um alla og enginn breytist nokkurn tíma í raun.

Konan hér verður að vera eins og til er ætlast: – móðir – traust starfskona – áreiðanleg nærvera – „góð manneskja“ samkvæmt reglum staðarins.

Hún getur ekki fundið sig upp á nýtt. Hún getur ekki skipt auðveldlega um vinnu. Hún getur ekki yfirgefið samfélagið án þess að vera dæmd.

Fjarvera hennar er menningarleg: hún tilheyrir landsvæðinu meira en sjálfri sér. Hún er fangi, ekki illskunnar, heldur vanans.

Eftirmáli – Maine

Maine er ríki sem fylgist með þér í þögn. Og þögnin, þegar hún verður of mikil, verður að byrði.

Konurnar hér hverfa inn í vegalengdirnar, árstíðirnar, endurtekin hlutverk, ótrygg störf, lokuð þorp, langa vetur.

Fjarveran er ekki augljós. Hún er undir húðinni. Hún er hversdagsleg.

Maine slær ekki. Það sleppir þér.

Hugleiðing – Maine

Hvert ríki afhjúpar mynd fjarverunnar. Maine afhjúpar þá sem sprettur af landafræðinni:

Því fegurra sem landsvæðið er, því erfiðara er það þeim sem búa þar.

Hér þurrka átök ekki konuna út, heldur kyrrðin. Endurtekningin. Fjarlægðin. Kuldinn sem aldrei líður hjá. Lífið sem skreppur saman.

Maine kennir eitt: fjarvera kvenna getur líka verið landslag. Kort. Árstíð sem aldrei tekur enda.

Og þess vegna er þessi kafli nauðsynlegur: vegna þess að Ameríka er ekki bara ofbeldi eða ringulreið. Hún er líka þögn sem étur upp.

MARYLAND

Maryland er blekkjandi ríki. Lítið, við Atlantshafið, nálægt Washington. Glæsilegt á yfirborðinu, flókið að innan.

Þetta er landsvæði klofið í tvennt: – rík, menntuð, vernduð, snyrtilegt úthverfi – erfiðar, fátækar borgir, markaðar af glæpum og

vanrækslu.

Það er eitt af ríkjunum með hæstu meðaltekjur í Ameríku og um leið eitt þeirra þar sem misskiptingin er augljósust.

Konurnar hér hverfa ekki af einni ástæðu. Þær hverfa vegna of margra heima sem þær verða að laga sig að: stórborgar, úthverfa, stjórnmála, heilbrigðisþjónusta, fátæktar í borgunum, kynþáttasjálfsmynda.

Fjarvera kvenna í Maryland er margþætt.

Hún fer eftir póstnúmerinu.

Konan frá Baltimore – 34 ára

Baltimore er ein flóknasta borg Bandaríkjanna: rótgróin fátækt, mikil glæpatíðni, félagsleg einangrun, ofhlaðin þjónusta og skólar í hættu.

Hér halda konurnar öllu saman: – börnunum – ótryggri vinnu – hættulegum hverfum – óhóflegum framfærslukostnaði – hægum samgöngum – skorti á raunverulegri vernd.

Hún vinnur hvar sem hún getur: í stórmörkuðum, á heilsugæslustöðvum, í þjónustumiðstöðvum, á skyndibitastöðum, á hjúkrunarheimilum, við ræstingar. Fjarvera hennar er borgarleg: borgin talar um „endurnýjun“ en byrjar aldrei á lífi hennar.

Kerfið sér hana aðeins þegar hún nýtist sem vinnuafl. Hún hverfur þegar kemur að því að viðurkenna réttindi hennar.

Konan úr ríku úthverfunum – 42 ára

Ríki hluti Maryland er fullkominn: hús eins og í bíómynd, háar tekjur, úrvalsskólar, metnaðarfullur starfsferill, vel skipulagðar fjölskyldur.

Konan hér hverfur af annarri ástæðu: þrýstingi fullkonnunarinnar.

Þetta er samkeppnisumhverfi þar sem hlutverk konunnar verður að vera óaðfínnanlegt: – algjör stjórn á fjölskyldunni – faguð félagsleg ímynd – fullkomin börn – skyldubundin sjálfböðavinna – samhliða starf eða starfsferill sem má aldrei „skyggja á“ makann.

Hún lifir í umhverfi sem vill að hún sé alltaf til staðar, gefist aldrei upp, sýni aldrei þreytu.

Fjarvera hennar snýst um sjálfsmynd: samfélagið lítur á hana sem hlutverk, ekki manneskju.

Afrísk-bandaríska konan á

miðbeltinu – 45 ára Maryland er með eitt stærsta og áhrifamesta afrísk-bandaríska samfélag Bandaríkjanna.

Konurnar hér eru drifkraftur samfélagsins: – þær vinna í heilbrigðisþjónustu – þær vinna í skólum – þær stýra skrifstofum og opinberri stjórnsýslu – þær halda stórum fjölskyldum saman – þær halda uppi heilu samfélögunum. En hún lifir við tvöfalda byrði: kynþáttar og kyns.

Hún gerir allt. Hún heldur öllu uppi. Hún birtist alls staðar. En sjaldan er hlustað á hana.

Fjarvera hennar er pólitísk: hún heldur ríkinu uppi án þess að sitja við borðin þar sem ákvarðanirnar eru teknar.

Konan sem vinnur í heilbrigðisþjónustu – 37 ára

Maryland er eitt af ríkjunum með flestar konur í heilbrigðisþjónustu, þökk sé nálægðinni við Washington og stóru svæðissjúkrahúsunum.

Konurnar hér lifa innan kerfis sem hættir aldrei að krefjast: – endalausar vaktir – yfirfullar deildir – endurtekin neyðartilvik – gríðarleg ábyrgð – lítill sálræn vernd – laun sem bæta ekki upp tilfinningalega álagið.

Það er hún sem læknað alla: gamla fólkið, börnin, langveika, neyðartilvik borgarinnar, umhverfisslys.

Fjarvera hennar er rekstrarleg: hún er ómissandi, en rödd hennar vegur ótrúlega lítið í ákvörðunum um heilbrigðismál.

Eftirmáli – Maryland

Maryland er ríki byggt á hörðum andstæðum: gífurlegum auði og sárri fátækt, valdamiklum stjórnámum og yfirgefnum hverfum, glæstum starfsferli og lágmarksstörfum. Konurnar hér lifa allar þessar mótsagnir samtímis. Hvert svæði Maryland hefur sína mynd af útpurkun: borgarlega, félagslega, sjálfsmyndarlega, kynþáttalega og heilsufarslega.

Fjarvera þeirra er sameiginleg niðurstaða: ríkið virkar af því að þær standa fast.

Og einmitt þess vegna sjást þær ekki.

Hugleiðing – Maryland

Hvert ríki afhjúpar blæbrigðaríka frásögn af fjarveru kvenna. Maryland afhjúpar þá flóknustu: konur eru til á hverju þrepi samfélagsins en eru hunsaðar einmitt þar sem kerfið tekur á sig mynd.

Hér eru konurnar: – hryggjarstykki ríku úthverfanna– vél svörtu samfélaganna– sú sem veitir heilbrigðisþjónustuna– afkoma fátæku hverfanna.

Samt er hún ekki viðurkennd sem pólitískt afl, hún er ekki sett í miðju stefnumótunar, hún er ekki vernduð.

Í Maryland er fjarveran hvorki fátækt né einsemd. Hún er misvægi: konurnar gefa meira en ríkið gefur til baka.

Og þess vegna á hún sinn stað hér í bindinu.

MASSACHUSETTS

Massachusetts er eitt gáfaðasta ríki Ameríku. Úrvalsháskólar, sjúkrahús í fremstu röð í heiminum, rannsóknarmiðstöðvar, tækni og nýsköpun. Utan frá virðist það einn þróaðasti og „réttlátasti“ staður landsins: mikil menntun, háar tekjur, nútímaleg stefna og víðtæk þjónusta.

En sannleikurinn er flóknari.

Massachusetts er landsvæði á tveimur hraðastigum: – þeir sem tilheyra hringjum þekkingarinnar – þeir sem standa utan við þær dyr.

Þetta er ríki sem talar um framfarir, en það lifir undir gífurlegum menningarlegum þrýstingi. Og sá þrýstingur kremur hægt og bítandi nærveru kvenna.

Konurnar hér hverfa ekki vegna skorts á því sem þær hafa. Þær hverfa vegna ofgnóttar væntinga: starfsferils, fjölskyldu, hárna krafna, stöðugar frammistöðu, fullkominna félagslegra fyrirmýnda.

Fjarvera kvenna í Massachusetts er nútímaleg, menntuð, fágúð – og hrikaleg.

Konan í úrvalsháskólanum – 33 ára

Massachusetts er akademískt hjarta jarðarinnar. Framtíð þekkingarinnar ræðst innan þessara háskólasvæða.

Vísindakonan kemur inn með afar mikla hæfileika, en stendur frammi fyrir kerfi sem krefst þess að hún:

– birti greinar án afláts – keppi við verndaða samstarfsmenn – haldi ráðstefnur, málstofur, stóra viðburði – haldi alltaf uppi ljómandi ímynd – fórn einkalífinu árum saman

Umhverfið virðist framsækið, en valdastöðurnar eru áfram í höndum karla. Þær sem stunda rannsóknir anda að sér lofti afburða... og slits.

Fjarvera hennar er stofnanaleg: hún framleiðir þekkingu, en ræður sjaldan.

Farandkonan í ræstingum og veitingum – 29 ára

Utan við háskólasvæðin, fullkomin eins og á póstkorti, þrífst Massachusetts á vinnuafli farandfólks: rómönsk-amerískra kvenna, Haítíbúa, Brasilíumanna, Grænhöfðeyinga, Afrikubúa.

Það eru þær sem: – þrífa skrifstofur elítunnar – elda á veitingastöðum háskólanna – vinna vaktir á hótelum – stýra eldhúsum veitingastaða í Boston – annast gamla fólkið – sjá um börn annarra.

Erfitt líf, lágar tekjur, himinhá leiga.

Fjarvera hennar er efnahagsleg og pólitísk: hún heldur menntuðustu borg Ameríku á floti án þess að nokkur viðurkenni hana.

Konan á heilsugæslustöðvum og sjúkrahúsum – 41 árs

Massachusetts er miðstöð háþróaðrar heilbrigðisþjónustu. Á bak við stóru nöfnin eru þúsundir kvenna: hjúkrunarfræðingar, tæknifólk, deildarstarfsfólk, aðstoðarkonur og stuðningsstarfsfólk.

Ómögulegar vaktir. Stöðug streita. Gífurleg ábyrgð. Erfiðir sjúklingar. Afar hár framfærslukostnaður. Lítil hvíld.

Fjarvera hennar er rekstrarleg: hún er vélin í bestu heilbrigðisþjónustu Ameríku, en kerfið sér hana ekki sem manneskju: aðeins sem hlutverk.

Konan úr erfiðu hverfunum – 35 ára

Handan við efnuð háskólasvæðin og úthverfin býr Massachusetts yfir raunverulegri, harðri fátækt sem fjölmiðlarnir sjá ekki.

Konan sem býr hér horfist í augu við: – leigu sem hún ræður ekki við – brothætta skóla – útbreitt ofbeldi – ónóga þjónustu – ótryggar samgöngur – illa launuð störf – kerfisbundna kynþáttamismunun.

Hún lifir af, dag eftir dag.

Fjarvera hennar er borgarleg: hún passar ekki inn í „fullkomna“ frásögnina af Massachusetts, svo kerfið hunsar hana.

Eftirmáli – Massachusetts

Þetta ríki er augljós þversögn: því menntaðra sem það er, því meira ætlast það til að konur sjái um allt.

Fjarveran hér er ekki fáfræði. Hún er ofurfullkomnun. Hún er sú trú að á þróuðu landsvæði „fari allt vel“.

Ekki fer allt vel.

Konur bera gífurlegar og ósýnilegar byrðar: akademískar, heilsufarslegar, fjölskyldulegar, efnahagslegar.

Massachusetts virkar af því að þær vinna. Og einmitt þess vegna hverfa þær.

Hugleiðing – Massachusetts

Hvert ríki sýnir ólíkt sár. Massachusetts sýnir það sem falið er undir menningu þess.

Hér eru konur ekki þurrkaðar út af því að þær skorti tækifæri. Þær eru þurrkaðar út af því að þær hafa of mörg, og enginn verndar þær þegar þær takast á við þau.

Þetta er nútímaleg útþurrkun: án ofbeldis, án hávaða, án þess að vera augljós. En algjör.

Og þess vegna er Massachusetts nauðsynlegur kafli: til að minna á að framfarir nægja ekki ef þær frelsa ekki í raun þær sem halda þeim uppi.

MICHIGAN

Michigan er beinagrind iðnaðar-Ameríku. Ríkið sem skapaði bílinn, sem byggði sjálfa hugmyndina um bandaríska verkálýðsstétt – og hefur séð allt þetta hrynja. Lokaðar verksmiðjur, tæmdar borgir, yfirgefin hverfi, mengað vatn, fíkn, úr sér gengnir innviðir, skert laun.

Þetta er ríki sem hefur upplifað uppgang, hnignun og þrautseigju. Og í gegnum allt þetta hafa konurnar borið það sem karlarnir gátu ekki lengur borið.

Michigan þurrkar ekki út konur í einu vetfangi. Það étur þær upp, dag eftir dag, með þremur öflum: – hrynjandi iðnaði – borgum sem tæmast – umhverfisvanda sem eitrar allt. Fjarvera kvenna hér er afleiðing brotins efnahagslífs sem heldur áfram að krefjast en gefur nánast ekkert.

Konan frá Detroit – 38 ára

Detroit er alþjóðlegt tákn iðnaðarhruns. Tóm hverfi, yfirgefin hús, brothætt þjónusta, fjársveltir skólar og söguleg fátækt.

Konurnar hér lifa við: – ótrygg störf – óáreiðanlegar samgöngur – útbreitt ofbeldi – óhóflegan kostnað – skort á traustum félagslegum netum – fulla ábyrgð á fjölskyldunni.

Hún vinnur hvar sem hún fær vinnu: í stórmörkuðum, á heilsugæslustöðvum, í símaverum, á veitingastöðum, í samvinnufélögum á staðnum.

Fjarvera hennar er borgarleg: borg sem er fræg um allan heim, en lítur ekki á þær sem halda henni uppi.

Detroit hampar iðnaðarsögu sinni. Hún hampar ekki konunum sem lifðu af hrun hennar.

Konan frá Flint – 34 ára

Flint er þjóðarsár. Vatn eitrað árum saman, börn eitruð, fjölskyldur sviknar af ríkinu.

Konan hér upplifði hneykslið á eigin skinni: – hún eldaði með eitruðu vatni – hún þvoði börnunum sínum úr hættulegu vatni – hún barðist við stofnanir sem neituðu staðreyndunum – hún hélt heimili með gífurleg hreinlætisvandamál – hún þurfti að velja á milli þess að borga reikningana eða kaupa vatn á flöskum. Fjarvera hennar er umhverfisleg: ríkið brást, og hún galt fyrir það.

Flint er ekki bara harmleikur. Það er dæmi um hve lítils líf fátækrar konu er metið í Ameríku.

Konan úr fyrrverandi verksmiðjunum – 46 ára

Einu sinni veittu verksmiðjurnar í Michigan stöðugleika: sanngjörn laun, heimili, fjölskyldu, framtíð.

Svo hrundi allt: flutningur starfa úr landi, sjálfvirknivæðing, lokanir, fjöldauppsagnir.

Konurnar hér þurftu að finna sig upp á nýtt í snatri: – stórmarkaðir – umönnun – ræstingar – smáþjónusta – hlutastörf – skiptar vaktir.

Frá stóriðju til hversdagslegs óöryggis.

Fjarvera hennar er efnahagsleg: hún hefur misst öryggið, hún hefur misst framtíðarhorfurnar, hún hefur misst verndina sem hún hafði þegar bíllinn réð heiminum.

Sveitakonan – 50 ára

Sveitir Michigan eru víðáttumiklar: vatnasvæði, skógar, einangruð samfélög, litlir, hægfara bæir.

Konan hér horfist í augu við: – harða vetur – fíkn sem leggst á eiginmenn og börn – fjarlægá heilbrigðisþjónustu – árstíðabundin störf – einsemd – nánast engar samgöngur.

Þetta er líf stöðugar aðlögunar. Enginn stuðningur, enginn vöxtur, engin traust net. Fjarvera hennar er landfræðileg: hún hverfur í kílómetrunum, í þögninni, í hversdagslegri baráttu fyrir afkomunni.

Eftirmáli – Michigan

Michigan er ríki sem ber ör fortíðarinnar og afleiðingar nútíðarinnar.

Konurnar standa fast: Detroit, Flint, sveitirnar, gömlu verksmiðjurnar, erfiðu hverfin, seigar fjölskyldur.

En meðan þær halda uppi hverfa þær: – innan um hrynjandi innviði – innan um mengað vatn – innan um ótrygg störf – innan um hálfþómar borgir – innan um misheppnað efnahagslíf.

Michigan hampar glæstri fortíð sinni. Konurnar borga fyrir nútíðina.

Hugleiðing – Michigan

Hvert ríki sýnir ólíka mynd fjarverunnar. Michigan sýnir þá sem stafar af brothættum innviðum: þegar verksmiðjan fellur, fellur samfélagið. Og þegar samfélagið fellur er það konan sem stendur eftir – ein.

Fjarvera kvenna hér er afleiðing heillar ævi við að fylla í götin: vinna, börn, húsnæði, efnahagskreppur, umhverfisslys, niðurskurður í þjónustu og ofbeldi í borgunum.

Þetta er Ameríka sem virkar ekki lengur og ætlast samt til að konurnar virki. Og þess vegna skiptir þessi kafli sköpum.

MINNESOTA

Minnesota er ríki sem öllum líkar: vötn, náttúra, regla, menntun, siðmenning, langir vetur og „rólegt“ líf. Þetta er það sem fólk sér utan frá.

Að innan er það öðruvísi. Þetta er ríki sem lifir hálf tónni í frosti, með samfélögum sem virðast opin en eru í raun mjög lokað, með

borgum sem selja sig sem framsæknar en fela djúpstæða kynþáttaspennu, með félagskerfi sem virkar aðeins meðan þú virkar – og konurnar virka alltaf.

Hér hverfur konan ekki inn í ringulreið. Hún hverfur inn í yfirborðslega kurteisi. Inn í þögn. Inn í kulda. Inn í „mildar“ væntingar sem kremja hana meira en opinskátt ofbeldi.

Minnesota ræðst ekki á þig. Það étur þig upp.

Konan í innflytjendahverfunum – 32 ára

Minnesota er með eitt stærsta og sýnilegasta innflytjendasamfélag Bandaríkjana: Sómalá, Hmonga, Eþíópía og rómönsk-ameríska. Og konurnar eru hjarta þessara samfélaga.

Þær lifa á milli tveggja heima: – upprunamenningar sinnar – stífs og dýrs bandaríks kerfis. Þær vinna sem: – aðstoðarkonur í heilbrigðisþjónustu – ræstingakonur – starfskonur í veitingum – barnfóstrur – bílstjórar – menningarmiðlarar.

Þær tala tvö tungumál, ala upp börn og halda uppi stórum fjölskyldum. Án afláts.

Fjarvera þeirra er menningarleg og efnahagsleg: þær eru drifkraftur samfélaganna, en samfélagið í heild lítur á þær sem þjónustufólk.

Þær eru sýnilegar sem tölur, ósýnilegar sem manneskjur.

Konan sem vinnur við félagsráðgjöf – 38 ára

Minnesota leggur mikið fé í félagsþjónustu. En þær sem vinna raunverulegu vinnuna eru alltaf konur: í fjölskyldumiðstöðvum, menntaverkefnum, athvörfum og opinberum stofnunum.

Þær eru kallaðar „félagslegir englar“. Þær eru illa launaðar og útkeyrðar starfskonur.

Erfiðar sögur að bera, stöðug neyðartilvik, fólk sem þarf að hjálpa án viðunandi verkfæra, stöðug tilfinningaleg stjórnum.

Fjarvera þeirra er fagleg: þær halda uppi viðkvæmasta hluta samfélagsins, en kerfið getur ekki haldið þeim uppi.

Konan í löngu vetrinum – 50 ára

Minnesota að vetri er eins og önnur pláneta: mánuðir af snjó, ísilagðir vegir, þvinguð einangrun. Inni í landi og í smábæjunum lifa konur: – kílómetra frá öllu – við litla heilbrigðisþjónustu – í einhæfri rútínu – með heimilisvanda án stuðningsneta – með vetur sem smýgur jafnvel inn í höfuðið.

Þegar þú ert langt í burtu ertu ein. Og þegar þú ert ein í Minnesota sér enginn.

Fjarvera hennar er landfræðileg: hún hverfur inn í snjóinn, inn í fjarlægðina, inn í þögnina.

Grunnstoðirnar – 40 ára

Minnesota er ríki sem hvílir á þremur stoðum: – heilbrigðisþjónustu – menntun – matvæladreifingu.

Þrjár greinar sem konur ráða. Langar vaktir, mikil ábyrgð, mannekla og stöðug streita.

Það eru þær sem halda ríkinu gangandi þegar frostið fer niður í -25. Það eru þær sem ekki geta verið fjarverandi, jafnvel þótt þær séu veikar.

Fjarvera þeirra er rekstrarleg: þær geta ekki stoppað, en enginn byggir kerfi til að vernda þær.

Eftirmáli – Minnesota

Minnesota er ríki sem er kalt að utan og hlýtt að innan. Konurnar halda öllu í jafnvægi: innflytjendasamfélögunum, félagsþjónustunni, heilbrigðisþjónustunni, skólunum og einangruðum fjölskyldum.

Fjarvera þeirra er gerð úr þremur þáttum: – frosti – þögn – ábyrgð án viðurkenningar. Það er engin ringulreið, enginn hávaði, ekkert stórbrotið ofbeldi. Það er aðeins ró sem étur upp.

Hugleiðing – Minnesota

Hvert ríki sýnir sína eigin mynd fjarverunnar. Minnesota sýnir þá „kurteisustu“: útþurrkun í gegnum yfirborðslega góðvild.

Hér er ekki öskrað á þig. Hér er ekki staðið opinskátt í vegi fyrir þér. Hér er ekki ráðist á þig.

Þú ert einfaldlega látin virka ein. Og þú verður alltaf að virka.

Minnesota er ríkið þar sem konur verða ósýnilegar, ekki af því að þær séu veikar, heldur af því að þær eru of sterkar til að þeim sé hjálpað.

Og þess vegna skiptir þessi kafli sköpum: til að sýna að jafnvel „góð“ ríki eiga sér verulega fjarveru.

MISSISSIPPI

Mississippi er hjarta Djúpasuðursins. Þetta er ríki sem ber enn þunga sögu sinnar: þrælahald, rótgróna fátækt, aðskilnað kynþátta, skort á þjónustu, lágmarksinnviði, fjársvelta menntun.

Þetta er einn þeirra staða þar sem það að fæðast kona þýðir að leggja af stað með þrjár hindranir: – arfgenga fátækt – stíf fjölskylduhlutverk – ríki sem veitir ekkert. Hér hverfa konur ekki

vegna einhvers atburðar. Þær hverfa af því að þær lifa í samfélagi sem var aldrei hannað til að vernda þær.

Fjarvera kvenna í Mississippi er algjör: efnahagsleg, menningarleg, heilsufarsleg, pólitísk, kynþáttaleg.

Þetta er ríkið þar sem konurnar halda öllu uppi og fá ekkert.

Afrísk-bandaríska konan í óshólmunum – 40 ára

Óshólmar Mississippi eru einn fátækasti staður Bandaríkjanna. Óvenju ríkir af menningu, tónlist og sögu, en samt í rúst vegna pólitískrar vanrækslu, skorts á þjónustu og gífurlegs misréttis.

Afrísk-bandaríska konan hér er burðarás samfélagsins: – hún elur upp börn og barnabörn – hún vinnur í brothættum skólum – hún annast fjölskylduna – hún vinnur vaktir á elliheimilum – hún þrífur hús og stofnanir – hún heldur uppi öllu hverfinu.

Án hennar myndu óshólmarnir hrynja á einum degi.

Fjarvera hennar er söguleg og kynþáttaleg: ríkið hefur aldrei sett hana í miðju neins. Hún gefur allt, fær ekkert.

Konan á fátækari sveitasvæðunum – 48 ára

Sveitir Mississippi eru víðáttumiklar. Örmsáir bæir, afskekkt heimili, kirkjur alls staðar og nánast engin sjúkrahús.

Konan lifir við: – málur frá öllu – ómeðhöndluð langvinn heilsuvandamál – lágmarkssamgöngur – árstíðabundin eða ótrygg störf – gömul hús sem erfitt er að halda við – einangrunartilfinningu sem verður að lífsmáta.

Ef neyðartilvik kemur upp kemst enginn á staðinn í tæka tíð.

Fjarvera hennar er landfræðileg: hún býr of langt í burtu til að hægt sé að ná til hennar og er of fátæk til að á hana sé hlustað.

Konan sem vinnur lægst launuðu þjónustustörfin – 33 ára

Mississippi er eitt af ríkjunum með lægstu launin í landinu. Og þessi störf eru undantekningarlaust handa konum.

Konan hér vinnur: – í lágverðskeðjum – í lágverðsstórmörkuðum – á skyndibitastöðum – við ræstingar – við óformlega umönnun sjúkra og aldraðra – við svarta barnapössun.

Erfiðar vaktir, engin réttindi, enginn fastur vinnutími. Hún vinnur mikið, þénar lítið og lifir af.

Fjarvera hennar er efnahagsleg: án vinnu hennar stöðvast Mississippi hægt og hægt, en ríkið kemur fram við hana eins og hver sem er gæti komið í hennar stað.

Konan sem trúarhefðin heldur fanginni – 55 ára

Trúin í Mississippi er ekki einn þáttur. Hún er kerfi.

Konan hér verður að: – vera móðir – vera guðrækin – vera stoð fjölskyldunnar – vera siðferðileg fyrirmynd – vera „sterk“ jafnvel þegar hún er það ekki.

Hún getur ekki skilið við mann sinn án smána. Hún getur ekki breytt lífi sínu án þess að kalla yfir sig dóm. Hún getur ekki sett sjálfa sig framar fjölskyldunni.

Fjarvera hennar er menningarleg og tilfinningaleg: hún var alin upp til að styðja alla, en enginn styður hana.

Eftirmáli – Mississippi

Mississippi er það ríki sem breytist hægst. Og í þessum hægagangi glatast konurnar.

Það eru þær sem halda skólum, verslunum, kirkjum, fjölskyldum og samfélögum gangandi. Það eru þær sem halda saman því sem stjórnvöld geta ekki.

Samt hverfa þær inn í kerfi sem lítur aldrei á þær sem miðlægar.

Fjarveran hér er ekki slys. Hún er hefð.

Hugleiðing – Mississippi

Hvert ríki sýnir mynd fjarverunnar. Mississippi sýnir þá elstu og grimmustu.

Hér eru konur ekki bara ósýnilegar. Þær eru taldar sjálfsagðar. Litið er á þær sem náttúruauðlind: alltaf til taks, aldrei verndaðar.

Mississippi sýnir nóturlegan sannleika: þegar sagan breytist ekki borga konurnar hæsta verðið.

Þess vegna er þessi kafli einn sá mikilvægasti í bindinu: vegna þess að hann sýnir hvað eftir stendur þegar ríkið yfirgefur heilar kynslóðir og ætlast til að konurnar bjargi þeim.

Ferdinando Frega